

349.

Na osnovu člana 49 stav 1 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/12, 48/15, 52/16 i 43/18), Vlada Crne Gore, na sjednici od 24. januara 2024. godine, donijela je

PLAN UPRAVLJANJA KRIZNIM SITUACIJAMA U SLUČAJU POJAVE AFRIČKE KUGE SVINJA

1. UVOD

Afrička kuga svinja (AKS) je kontagiozna virusna zarazna bolest domaćih i divljih svinja koja se manifestuje u obliku hemoragijske groznice, a smrtnost može biti i 100%. Uzrokuje je dvolančani DNK virus koji pripada porodici Asfarviridae. Glavni rezervoari virusa za domaće svinje su divlje svinje. Bolest se najčešće širi kontaktom zaraženih sa zdravim svinjama (oronazalni prenos virusa), ishranom svinja pomijama (splaćinama) u kojima ima kontaminiranih ostataka hrane. Moguć je prenos sa divljih na domaće svinje. Indirektnim putem je može prenijeti i čovjek preko kontaminirane obuće i odjeće, opremom, autima i drugim prevoznim sredstvima. Poznato je da se bolest može prenijeti i kontaktom životinje sa leševima uginulih i usmrćenih životinja, mogu je prenijeti i glodari, a postoje podaci da je prenose i krpelji. Afrička kuga svinja (AKS) se razlikuje od većine drugih prekograničnih bolesti životinja po tome što se ne liječi niti postoji vakcina protiv ove bolesti. Virus afričke kuge svinja je otporan u spoljašnjoj sredini, naročito u prisustvu organske materije (krv, feces, tkiva, prostirka, a naročito dugo ostaje infektivan u neprerađenom mesu).

Afrička kuga svinja svinja nije zoonoza odnosno ne prenosi se na čovjeka.

U slučaju izbijanja bolesti, primjenjuju se striktno mjere: usmrćivanje svih oboljelih svinja na gazdinstvu, određivanje zaraženog i ugroženog područja sa vrlo rigoroznim mjerama poput zabrane kretanja i prometa životinja i proizvoda životinjskog porijekla van ovih područja u najkraćem trajanju od 45 dana, dezinfekcija, dezinsekcija, kontrola kretanja ljudi i vozila i druge mjere.

Ova bolest izaziva velike negativne socio-ekonomske posljedice za državu i šire okruženje i može dovesti do ugrožavanja opstanka populacije domaćih i divljih svinja. Pojava bolesti dovodi do ograničavanja unutrašnje i međunarodne trgovine svinjama i proizvodima od svinjskog mesa.

Glavni cilj donošenja Kriznog plana je smanjivanje rizika i opasnosti od pojave afričke kuge kod domaćih i divljih svinja, radi sprečavanja unosa virusa afričke kuge svinja, i stvaranje uslova za nesmetan promet svinja i proizvoda od svinjskog mesa.

Krizni plan će omogućiti efikasno sprovođenje propisanih mjera, brzu i koordinisanu mobilizaciju svih predviđenih resursa, čime će se spriječiti širenje bolesti i smanjiti negativne posljedice koje utiču na razvoj stočarstva i proizvodnju bezbjedne hrane.

Suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja u slučaju pojave bolesti koja ima razmjere epizootije sprovodiće državni organi, organizacije i veterinarska služba preko Operativnog štaba odnosno opštinskih timova koji se formiraju na lokalnom nivou na način utvrđen ovim planom.

Ovim planom bliže se uređuje koordinacija i organizacija operativnih jedinica na suzbijanju pojave i iskorjenjivanju afričke kuge svinja na cijelom epizootiološkom području.

2. NORMATIVNI OKVIR

2.1.1. Zakonski i podzakonski akti:

- Zakon o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/12, 48/15, 52/16 i 43/18);
- Zakon o zaštiti dobrobiti životinja ("Službeni list CG", br. 14/08 i 47/15);
- Zakon o zaštiti i spašavanju ("Službeni list CG", br. 13/07, 32/11, 54/16, 146/21 i 3/23)
- Pravilnik o klasifikaciji zaraznih bolesti životinja, načinu prijavljivanja pojave odnosno sumnje i odjavljivanja zaraznih bolesti životinja* ("Službeni list CG", broj 92/17);
- Pravilnik o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja* ("Službeni list CG", broj 57/17);
- Pravilnik o higijenskim, veterinarsko-zdravstvenim i drugim uslovima za nus proizvode i objekte za preradu ili uništavanje nus proizvoda životinjskog porijekla* ("Službeni list CG", broj 45/15);
- Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nus proizvodima životinjskog porijekla, higijensko i veterinarsko-zdravstvenim uslovima za nus proizvode* ("Službeni list CG", broj 8/20);
- Pravilnik o bližim uslovima za zaštitu životinja tokom klanja ("Službeni list CG", br. 54/15 i 21/19);
- Pravilnik o načinu vršenja službenih kontrola proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi* ("Službeni list CG", broj 27/16).

2.2 SUMNJA NA AFRIČKU KUGU SVINJA

2.2.1 Obavještanje o postojanju sumnje na afričku kugu svinja

Držalac svinja dužan je da obavijesti najbližu veterinarsku ambulantu ili službenog veterinara u skladu sa članom 56 stav 2 alineja 1 Zakona o veterinarstvu, ukoliko među svinjama na svom gazdinstvu primijeti pojavu uzastopno dva i više slučajeva oboljenja ili uginuća sa istim ili sličnim znacima ili kada nastupi naglo uginuće svinja bez vidljivog uzroka.

Veterinar na osnovu prijave sumnje od strane držaoca vrši klinički pregled svinja i kada utvrdi promjene koje ukazuju na sumnju na afričku kugu svinja dužan je da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata (telefonom i telefaksom ili elektronskim putem) prijavi sumnju nadležnom službenom veterinaru u skladu sa članom 4 Pravilnika o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještanja o zaraznim bolestima životinja.

Službeni veterinar nakon dobijanja obavještenja o prijavi sumnje bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata, obavještava organ uprave nadležan za veterinu (u daljem tekstu: Uprava) i pravna lica koja obavljaju veterinarsku djelatnost na tom području u skladu sa članom 4 Pravilnika o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještanja o zaraznim bolestima životinja.

2.2.2. Mjere koje se preduzimaju u slučaju sumnje na pojavljivanje afričke kuge svinja

Držalac svinja dužan je da odvoji zdrave životinje od životinja za koje se sumnja da su oboljele, ne dozvoli ulazak neovlašćenih lica na gazdinstvo odnosno u objekat, ne izvodi ili izgoni svinje van gazdinstva odnosno objekta, sačuva uginulu svinju do dolaska veterinara, omogući klinički pregled, uzimanje materijala za dijagnostičko ispitivanje, kao i epizootiološko ispitivanje i sprovede i druge naložene ili propisane mjere u skladu sa članom 56 stav 2 Zakona o veterinarstvu.

Veterinar koji posumnja na bolest dužan je da: naloži držaocu da sprovede propisane mjere i da naložene mjere upiše u evidenciju koja se vodi na gazdinstvu; preduzme neophodne mjere radi potvrđivanja ili isključivanja sumnje na bolest kada utvrdi bolest odnosno sumnja na bolest iz člana 54 Zakona o veterinarstvu.

Veterinar je dužan da bez odlaganja preduzima mjere radi potvrđivanja ili isključivanja prisustva bolesti i utvrđivanja uzroka uginuća životinje u skladu sa Pravilnikom o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja (Prilog 2 Odjeljak C tačka A - Postupci provjere i uzimanja uzoraka sa gazdinstava svinja sumnjivih na afričku kugu svinja) u slučaju bolesti, kada se na gazdinstvu nalazi jedna ili više svinja sa sumnjom da su zaražene virusom afričke kuge svinja.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši laboratorijsku dijagnostiku afričke kuge svinja, patoanatomska ispitivanja u slučaju sumnje na afričku kugu svinja, obezbjeđuje i vrši kontinuiranu laboratorijsku dijagnostiku afričke kuge svinja.

Za otkrivanje virusnog genoma u uzorcima krvi, seruma, tkiva ili organa Specijalistička veterinarska laboratorija vrši laboratorijsku dijagnostiku metodom lančane reakcije polimeraze (PCR) u skladu sa članom 8 Zakona o veterinarstvu i Prilogom 2 - Odjeljak E (Upotreba virusoloških testova i ocjena rezultata) Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja. Uzorci koji su reagovali pozitivno na prisustvo virusa afričke kuge svinja u cilju dobijanja potvrdnog rezultata, dostavljaju se referentnoj laboratoriji Evropske unije za afričku kugu svinja. (Animal health research centre CISA-INIA, Ctra Algete el Casar s/n. CP: 28130, Valdeolmos, Madrid, SPAIN, tel; +34916202300, Fax; +34916202247)

Službeni veterinar nadležan za određeno epizootiološko područje dužan je da sumnju na bolest prijavi na propisani način Upravi i na osnovu prijave sprovede epizootiološko ispitivanje.

2.3. POSTUPAK U SLUČAJU POTVRĐIVANJA AFRIČKE KUGE SVINJA

2.3.1 Obavještanje o potvrđenom prisustvu afričke kuge svinja

Veterinar je dužan da nakon dobijanja izvještaja o laboratorijskom ispitivanju dostavljenih uzoraka prijavi potvrđeni slučaj afričke kuge svinja bez odlaganja službenom veterinaru nadležnom za to epizootiološko područje, najkasnije u roku od 24 sata (telefonom, telefaksom ili elektronskim putem i u pisanoj formi na Obrascu "PB") u skladu sa članom 5 Pravilnika o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještanja o zaraznim bolestima životinja.

Službeni veterinar nadležan za to epizootiološko područje dužan je da o pojavi zarazne ili parazitske bolesti ili sumnje na bolest obavijesti o potvrđivanju bolesti afričke kuge svinja, pravna lica koja obavljaju veterinarsku djelatnost u skladu sa članom 58 Zakona o veterinarstvu i Upravu bez odlaganja, a najkasnije u roku 24 sata (telefonom, telefaksom ili elektronskim putem i u pisanoj formi na Obrascu "PB"), a izvještaj o pojavi afričke kuge svinja dostavi Upravi do 15. u mjesecu, za prethodni mjesec u skladu sa članom 5 Pravilnika o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještanja o zaraznim bolestima životinja.

2.3.2 Mjere koje se preduzimaju u slučaju potvrđenog prisustva afričke kuge svinja na gazdinstvu

Na gazdinstvu na kojem je potvrđeno prisustvo afričke kuge svinja sprovode se mjere utvrđene članom 6 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.3.3 Mjere koje se preduzimaju na gazdinstvima na kojima je potvrđeno prisustvo afričke kuge svinja koje imaju različite proizvodne jedinice

Na gazdinstvu na kojem je potvrđeno prisustvo afričke kuge svinja, a koje ima različite proizvodne jedinice sprovode se mjere utvrđene članom 7 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.3.4 Mjere za sprečavanje širenja virusa afričke kuge svinja putem vektora

Ako na gazdinstvu na kojem je potvrđeno prisustvo afričke kuge svinja postoji sumnja na prisustvo vektora, službeni veterinar naređuje mjere propisane članom 18 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.3.5. Mjere koje se preduzimaju na kontaktnim gazdinstvima

Na gazdinstvu na kojem je potvrđeno prisustvo afričke kuge svinja, a koje je službeni veterinar odredio kao kontaktno gazdinstvo odnosno gazdinstvo na kojem je ili na koje može biti unijeta afrička kuga svinja sprovode se mjere utvrđene članom 8 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.3.6 Epizootiološko ispitivanje

U slučaju izbijanja afričke kuge svinja službeni veterinar sprovodi epizootiološko ispitivanje u skladu sa članom 9 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.3.7 Mjere koje se sprovode na zaraženom području

Na zaraženom području sprovode se mjere naložene od strane službenog veterinara u skladu sa članom 11 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.3.8 Mjere koje se sprovode na ugroženom području

Na ugroženom području sprovode se mjere naložene od strane službenog veterinara u skladu sa članom 12 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

Označavanje zaraženog i ugroženog područja vrši se tablama i trakama, sa tekstom upozorenja datim u Prilogu 1 dio 1 i 2 koji je sastavni dio ovog plana.

2.3.9 Čišćenje, pranje i dezinfekcija

Principi i postupci čišćenja, pranja i dezinfekcije sadržani su u članu 13 i Prilogu 3 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.4 PONOVO NASELJAVANJE SVINJA NA GAZDINSTVO NAKON PRESTANKA AFRIČKE KUGE SVINJA

Ponovno naseljavanje svinja na gazdinstvo na kojem je bila potvrđena afrička kuga svinja vrši se u skladu sa članom 14 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.5 MJERE KOJE SE SPROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA POJAVU I POTVRĐIVANJA AFRIČKE KUGE SVINJA U KLANICI ILI PREVOZOM SREDSTVU

U slučaju sumnje na pojavu i potvrđivanja afričke kuge svinja u klanici ili prevoznom sredstvu sprovode se mjere u skladu sa članom 15 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.6 MJERE KOJE SE SPROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA POJAVU I POTVRĐIVANJA AFRIČKE KUGE SVINJA KOD DIVLJIH SVINJA

U slučaju sumnje na pojavu i potvrđivanja afričke kuge svinja kod divljih svinja sprovode se mjere u skladu sa članom 16 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja.

2.7 USMRĆIVANJE ZARAŽENIH ŽIVOTINJA I ONIH KOJE SU BILE SA NJIMA U KONTAKTU

Usmrćivanje zaraženih životinja sprovodi se u skladu sa članom 59 stav 1 tačka 8 i 9 Zakona o veterinarstvu, članom 16 stav 2 tačka 4, st 3, 4, 5, 6, 7 i 9 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja i članom 4 Pravilnika o bližim uslovima za zaštitu životinja tokom klanja.

2.8 NEŠKODLJIVO UKLANJANJE LEŠEVA I PREDMETA KONTAMINIRANIH UZROČNIKOM AFRIČKE KUGE SVINJA

Neškodljivo uklanjanje leševa i predmeta kontaminiranih uzročnikom afričke kuge svinja sprovodi se u skladu sa čl. 105 i 106 Zakona o veterinarstvu i Pravilnikom o higijenskim, veterinarsko-zdravstvenim i drugim uslovima za nus proizvode i objekte za preradu ili uništavanje nus proizvoda životinjskog porijekla.

2.9 ODJAVLJIVANJE AFRIČKE KUGE SVINJA

Afrička kuga svinja je prestala kada od ozdravljenja, uginuća, klanja ili usmrćivanja posljednje oboljele životinje i poslije izvršene završne dezinfekcije, odnosno dezinsekcije i deratizacije istekne najduži inkubacioni period za afričku kugu svinja u skladu sa članom 61 stav 1 Zakona o veterinarstvu.

Službeni veterinar dužan je da afričku kugu svinja odjavi na obrascu "OB" u skladu sa članom 9 Pravilnika o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještanja o zaraznim bolestima životinja.

2.10 NAKNADA ŠTETE

Vlasniku svinja koje su uginule ili koje su usmrćene zbog sprovođenja naređenih mjera za suzbijanje afričke kuge svinja, kao i za stvari i sirovine koje su oštećene ili uništene prilikom sprovođenja naređenih mjera pripada naknada štete u visini tržišne vrijednosti svinja ili predmeta u trenutku izvršenja mjere u skladu sa članom 69 stav 1 i članom 70 Zakona o veterinarstvu.

Mjere za suzbijanje pojave i iskorjenjivanje afričke kuge svinja koje se odnose na zdravstvenu zaštitu, kliničke preglede, postavljanje dijagnoze i laboratorijsko ispitivanje u cilju potvrđivanja prisustva virusa afričke kuge svinja vrše se u skladu sa zakonom, pravilima struke i Stručnim uputstvom za sprovođenje Kriznog plana koje priprema Uprava.

2.11 POMOĆ DRUGIH ORGANA DRŽAVNE UPRAVE U SPROVOĐENJU KRIZNOG PLANA

Kada se pojavi afrička kuga svinja, u zavisnosti od stepena opasnosti, Uprava može da zatraži pomoć od organa uprave nadležnog za poslove policije i organa državne uprave nadležnog za poslove odbrane radi sprovođenja mjera suzbijanja i iskorjenjivanja bolesti, u skladu sa članom 65 Zakona o veterinarstvu.

Vlada može zadužiti organ uprave nadležan za poslove policije i organ državne uprave nadležan za poslove odbrane da sprovodi mjere ograničenja ili zabrane kretanja ljudi i životinja na određenim područjima, a po potrebi i na djelovima granice Crne Gore radi sprečavanja unošenja i širenja, kao i preduzimanja mjera suzbijanja afričke kuge svinja.

U skladu sa članom 66 Zakona o veterinarstvu, službena lica organa uprave nadležnog za poslove policije na zaraženom ili ugroženom području, u granicama svojih ovlašćenja, pružaju nadležnom službenom veterinaru, na zahtjev Uprave, pomoć pri sprečavanju pristupa u zaražena mjesta i područja, ograničenju prometa životinja, zabrani kretanja životinja i ljudi na zaraženom području, kao i pri sprovođenju drugih mjera za zaštitu zdravlja životinja od zaraznih ili parazitskih bolesti.

2.12 ZAŠTITNE MJERE

Kada se utvrdi i dok traje opasnost od afričke kuge svinja, kao i u drugim okolnostima čije nastupanje nije moguće predvidjeti, spriječiti, otkloniti ili smanjiti do prihvatljivog nivoa, ili kada postoji rizik da se na teritoriju Crne Gore iz drugih država unese afrička kuga svinja, ili da se prenese uvozom ili tranzitom pošiljki, organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo) može, radi suzbijanja i iskorjenjivanja bolesti, narediti preduzimanje i drugih mjera i postupaka koji nijesu propisani zakonom, u skladu sa članom 59 stav 3 i članom 63 stav 2 Zakona o veterinarstvu.

3. ORGANIZACIONA STRUKTURA I LANAC KOMANDOVANJA

3.1. Koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje

U slučaju epizootije i proglašavanja vanrednog stanja zbog afričke kuge svinja obavještava se Koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje putem operativnog komunikacionog centra 112, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

3.2 Lanac komandovanja

3.3. Operativni štab za zaštitu i spašavanje zbog epizootije afričke kuge svinja (OŠ)

Zbog epizootije afričke kuge svinja za operativno koordiniranje aktivnosti formira se Operativni štab za zaštitu i spašavanje (u daljem tekstu: Operativni štab).

Rukovodilac organizacione jedinice organa državne uprave nadležnog za poslove zaštite i spašavanja je rukovodilac Operativnog štaba.

Operativni štab:

- 1) operativno koordinira sprovođenje svih mjera potrebnih za kontrolu, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja;
- 2) koordinira izvršavanje naredbi i zaključaka Koordinacionog tima i Vlade;
- 3) preduzima mjere i aktivnosti potrebne za efikasno izvršavanje Kriznog plana;
- 4) prati sprovođenje mjera za suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja od strane opštinskih timova;
- 5) preraspoređuje lica i druge resurse potrebne opštinskim timovima;
- 6) sarađuje sa službenom i nacionalnom ovlašćenom laboratorijom;
- 7) sarađuje i kontaktira sa medijima, uključujući i redovno izdavanje vanrednih saopštenja, ako je to potrebno;
- 8) obezbjeđuje pravovremenu pripremu i davanje podataka i informacija od značaja organu državne uprave nadležnom za unutrašnje poslove i drugim organima po potrebi, a u cilju obezbjeđivanja sprovođenja propisanih mjera (zabrana prometa, kontrola kretanja ljudi i vozila);
- 9) dostavlja izvještaj o epizootiološkoj situaciji i preduzetim mjerama u odnosu na afričku kugu svinja Vladi Crne Gore i nadležnim organima susjednih država, po potrebi.

3.4 Prostorije i oprema za rad Operativnog štaba

Prostorije i oprema potrebne za rad Operativnog štaba:

- 1) adekvatno opremljen kancelarijski prostor za rad članova Operativnog štaba;
- 2) sredstva za komunikaciju (telefoni (fiksni, mobilni), kompjuteri, faks, internet, radio veza);
- 3) ostala kancelarijska oprema (štampač, fotokopir, kancelarijski materijal)
- 4) kompjuterski sistem za identifikaciju stada i lokaciju životinja, a ukoliko nije moguće štampane verzije izvoda iz centralne baze - gazdinstva svinja;
- 5) mape razmjera 1:50.000 i 1:10.000;
- 6) uređaji za geopozicioniranje;
- 7) geografski informacioni sistem;
- 8) fotoaparati i video kamere koji se mogu dezinfikovati;
- 9) registri objekata: farme svinja, klanice, stočne pijace i druge organizacije i udruženja koja bi mogla biti ugrožena i koji moraju biti obavješteni o potvrđenoj pojavi afričke kuge svinja;
- 10) spisak javnih ustanova, veterinarskih i drugih organizacija koje mogu biti angažovane na poslovima suzbijanja bolesti i pružanja pomoći u vanrednim situacijama sa podacima o vrstama treninga i prethodnim iskustvima na poslovima suzbijanja visoko kontagioznih bolesti;
- 11) vozila za prevoz ljudi i opreme.

Za potrebe Operativnog štaba, mora se obezbijediti i prostorija za sastanke, komunikaciju sa medijima, predstavnicima industrije i drugim institucijama i organizacijama, kao i direktna telefonska linija rezervisana za pružanje informacija stanovništvu o načinu kontrole bolesti i ostalim značajnim informacijama.

3.5. Sastav Operativnog štaba

U cilju efikasnog rukovođenja, članove Operativnog štaba čine:

- 1) rukovodilac i dva predstavnika organizacione organa državne uprave nadležnog za poslove zaštite i spašavanja;
- 2) ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
- 3) direktor Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;
- 4) pomoćnik direktora za Sektor veterine Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;
- 5) pomoćnik direktora za Sektor bezbjednost hrane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;
- 6) načelnik Sektora/Odsjeka za zdravlje, zaštitu dobrobit životinja i identifikaciju i registraciju Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;
- 7) načelnik Odsjeka za bezbjednost hrane životinjskog porijekla Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;
- 8) predstavnik granične veterinarske inspekcije;
- 9) direktor Specijalističke veterinarske laboratorije;
- 10) predstavnik Uprave za gazdovanje šumama i lovištima;
- 11) predstavnik Ministarstva unutrašnjih poslova;
- 12) predstavnik Ministarstva odbrane;
- 13) predstavnik Ministarstva finansija;
- 14) predstavnik Uprave policije;

- 15) predstavnik Uprave prihoda i carina;
- 16) predstavnik Veterinarske komore Crne Gore;
- 17) predstavnik Agencije za zaštitu životne sredine;
- 18) predstavnik lokalne samouprave;
- 19) predstavnik Lovačkog Saveza;
- 20) predstavnik proizvođača svinja.

U radu Operativnog štaba, po pozivu, mogu da učestvuju starješine i predstavnici drugih ministarstava i drugih organa uprave i predstavnici drugih organizacija i institucija.

Operativnom štabu tokom trajanja epizootije, stručnu i tehničku pomoć pruža Ekspertska grupa i/ili eksperti i Specijalistička veterinarska laboratorija.

Radi uspostavljanja hitne komunikacije i obezbjeđivanja stalne dostupnosti članova Operativnog štaba, sačinjava se spisak članova Operativnog štaba sa neophodnim podacima, obezbjeđuje se neophodna oprema za hitnu komunikaciju i pripremaju se pisana uputstva i protokoli rada.

Spisak članova Operativnog štaba, Ekspertske grupe i opštinskih timovima sadrži, za svakog člana pojedinačno, najmanje sljedeće podatke:

- 1) ime i prezime;
- 2) obaveze;
- 3) telefonske brojeve;
- 4) e-mail.

3.6 Opštinski timovi za zaštitu i spašavanje

Na cijeloj teritoriji države, formiraju se Opštinski timovi za zaštitu i spašavanje (u daljem tekstu: Opštinski timovi).

Rukovodioci opštinskih timova su predsjednici opština. U radu Opštinskog tima obavezno učestvuje službeni veterinar.

Uprava obavještava predsjednika Opštinskog tima na čijem je terenu bolest potvrđena. Rukovodilac Opštinskog tima u što kraćem roku, a najkasnije u roku 24 sata okuplja članove i obavještava ih o trenutnom stanju i aktivnostima za suzbijanje afričke kuge svinja, i ukoliko to situacija zahtijeva, angažuje i predstavnike drugih organizacija i institucija i o tome obavještava Operativni štab.

Ukupan broj aktiviranih Opštinskih timova zavisi od procjene Operativnog štaba i opasnosti i stepena raširenosti bolesti u zemlji. Nakon izvršene procjene sačinjava se mapa sa tačnim lokacijama opštinskih timova (adresa, telefonski broj).

Rukovodilac Opštinskog tima najmanje jednom dnevno organizuje sastanke sa članovima radi praćenja nivoa sprovođenja zadatih aktivnosti na suzbijanju i iskorjenjivanju afričke kuge svinja, odnosno radi određivanja daljih dnevnih aktivnosti koje treba izvršiti. Prema utvrđenom stanju, formiraju se ekipe za sprovođenje popisa životinja, kliničkih pregleda životinja, uzimanja uzoraka, postavljanja znakova zabrane kretanja i obavještenja za javnost, postavljanje i kontrolu dezinfekcionih barijera, usmrćivanje i neškodljivo uklanjanje leševa, pranje, čišćenje i dezinfekciju objekata, vozila i opreme i dr.

Predsjednik Opštinskog tima uspostavlja i vodi evidenciju o sprovedenim aktivnostima i događajima značajnim za epizootiju i u stalnom je kontaktu sa Operativnim štabom.

3.7 Obaveze opštinskih timova

Opštinski timovi:

- 1) pripremaju i sprovode ispitivanje sumnjivih slučajeva na prisustvo afričke kuge svinja;
- 2) organizuju hitan transport uzoraka do dijagnostičke laboratorije;
- 3) proglašavaju zaraženim gazdinstvo ili objekat na osnovu laboratorijskog nalaza i ostalih podataka/dokaza nakon konsultacija sa Operativnim štabom;
- 4) određuju i identifikuju kontaktna gazdinstva;
- 5) angažuju potreban broj lica i opremu za zaraženo gazdinstvo ili područje;
- 6) određuju "čiste" i "prljave" puteve;
- 7) izdaju rješenje o usmrćivanju i neškodljivom uklanjanju svinja koje se nalaze na zaraženom gazdinstvu ili kada to zahtijeva epizootiološka situacija u objektima i gazdinstvima na kojima postoji rizik da su zaražena ili mogućnost da će biti zaražena;
- 8) organizuju i vrše nadzor nad čišćenjem i dezinfekcijom zaraženih gazdinstava, uključujući i sprovođenje obaveznog tretmana kontaminirane opreme, materijala i vozila u skladu sa Zakonom o veterinarstvu, Prilogom 3 Pravilnika o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja (Način čišćenja i dezinfekcije) i držaocima izdaju Uputstvo za izradu dezinfekcionih barijera dato u Prilogu 1 dio 3 koji je sastavni dio ovog plana;
- 9) saraduju sa Operativnim štabom u definisanju zaraženih i ugroženih područja i upoznaju Operativni štab o potrebi sprovođenja specifičnih i posebnih mjera koje je neophodno sprovesti na određenom području;

- 10) uspostavljaju ograničenja kretanja unutar zaraženih i ugroženih područja u skladu sa Pravilnikom o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge;
- 11) saraduju sa nadležnim organima pri proglašavanju gazdinstava zaraženim;
- 12) organizuju i sprovode kontrolne posjete svim gazdinstvima na kojima se nalaze svinje u zaraženom području kao i one lokacije koji se nalaze u ugroženom području, a za koje se pretpostavlja da postoji rizik od prisustva afričke kuge svinja, uključujući i one lokacije koje su označene od strane Ekspertske grupe;
- 13) organizuju i sprovode epizootiološka ispitivanja na zahtjev Ekspertske grupe i utvrđuju premještanja svinja odnosno kretanja kojima bi se mogla prenijeti bolest;
- 14) obezbijavaju praćenje svih epizootiološki značajnih dešavanja u zaraženom i ugroženom području (prinudna klanja, neškodljivo uklanjanje leševa, čišćenje, dezinfekciju);
- 15) ukidaju ograničenja u slučaju kada više nema opasnosti od širenja bolesti i kada je potrebno, uvode ograničenja na gazdinstva na kojima se nalaze svinje;
- 16) nadgledaju naseljavanje gazdinstava ili objekta nakon ukidanja mjera zabrana i ograničenja koje se odnose na gazdinstva;
- 17) održavaju svakodnevne kontakte sa Operativnim štabom i najmanje jednom dnevno podnose izvještaj o postignutim rezultatima na iskorjenjivanju bolesti;
- 18) održavaju komunikaciju sa lokalnom samoupravom, poljoprivrednim i trgovinskim organizacijama, veterinarima, držaocima životinja i lokalnim medijima u cilju informisanja o situaciji u vezi sa prisustvom bolesti na terenu;
- 19) saraduje sa opštinskim timovima susjednih opština;
- 20) organizuju neškodljivo uništavanje leševa.

Opštinski timovi vode hronološke zabilješke u formi dnevnika o svim aktivnostima u u vezi sa izbijanjem i iskorjenjivanjem afričke kuge svinja. Tokom trajanja epizootije uspostavljeni Opštinski timovi su u stalnom zasijedanju. Radni dan i aktivnosti u Opštinskom timu započinju održavanjem sastanaka na kojima se izvještava o sprovedenim aktivnostima, ograničenjima, planiranjem dnevnih aktivnosti i aktivnosti za naredne dane, analiziranjem operativnih planova (usmrćivanje, dezinfekcija, klanje itd.). Na kraju radnog dana razmatraju se sprovedene aktivnosti, sumiraju izvještaji dobijeni od terenskih ekipa, sastavljaju saopštenja za javnost, pripremaju tabelarni i pisani izvještaji, analiziraju podaci epizootioloških anketa o obavljenim epizootiološkim ispitivanjima, prati se dnevna potrošnja materijalnih sredstava, procjenjuju se potrebe za dodatnim materijalnim sredstvima i o tome se dostavlja dnevni izvještaj Operativnom štabu i Koordinacionom timu.

Dnevni izvještaj sadrži podatke o:

- pojavi novih slučajeva bolesti;
- aktivnostima o obilasku terena i utvrđenom stanju;
- sumnjivim slučajevima bolesti;
- procjeni epizootiološkog stanja;
- usmrćivanju svinja;
- neškodljivom uklanjanju leševa;
- čišćenju i dezinfekciji;
- o licima i aktivnostima opštinskih timova;
- broju, opremljenosti, smještaju i potrebama angažovanih lica;
- kontaktima sa medijima i
- tekućim problemima.

Svi bezbjednosni incidenti moraju se odmah prijaviti Operativnom štabu odnosno policiji i tužilaštvu. U slučaju potrebe preduzimaju se odgovarajuće mjere.

3.8 Sastav Opštinskih timova

U rad opštinskih timova, kojim rukovodi predsjednik Opštine, uključuju se sledeća lica:

- 1) zamjenik rukovodioca tima- komandir službe zaštite,
- 2) nadležni službeni veterinar;
- 3) veterinari sa iskustvom na prepoznavanju kliničkih simptoma i dijagnostici afričke kuge svinja i sprovođenju mjera i postupaka na zaraženim i ugroženim gazdinstvima (usmrćivanje, neškodljivo uklanjanje leševa, čišćenje i dezinfekciju);
- 4) pomoćno tehničko osoblje obučeno za postupanje na zaraženim i ugroženim gazdinstvima i preduzimanju aktivnosti na ograničavanju kretanja lica, životinja i prevoznih sredstava;
- 5) administrativno osoblje osposobljeno i upoznato sa pravilima postupanja i sprovođenja svih propisanih mjera u slučaju iznenadne pojave afričke kuge svinja i većeg obima na lokalnom nivou i upotrebu kompjuterizovanih sistema (centralna baza podataka životinja, LABIS).

Opštinski tim ima zamjenika rukovodioca i sekretara, koga imenuje i razrješava rukovodilac Opštinskog tima. Sekretar Opštinskog tima stara se o izvršavanju naredbi i zaključaka Opštinskog tima.

Stručne i administrativne poslove za potrebe Opštinskog tima vrši služba zaštite.

Broj ljudi koji se angažuju u opštinskim timovima može se povećavati kada se za tim ukaže potreba kako bi Opštinski tim bio u mogućnosti da sprovodi odluke koje donosi Operativni štab i Ekspertska grupa. Na taj način se obezbjeđuje potpuna kontrola situacije na terenu.

3.9 Obaveze pojedinih članova opštinskih timova

Pojedini članovi Opštinskog tima imaju posebne, specifične obaveze koje im određuje rukovodilac Opštinskog tima uz konsultaciju sa nadležnim službenim veterinarom.

Nadležni službeni veterinar, veterinari, veterinarski tehničari i administrativno osoblje organizuju i nadgledaju sprovođenje sljedećih poslova:

- 1) usmrćivanje i neškodljivo uklanjanje leševa;
- 2) podrška veterinarima angažovanim na terenu i dostavljanje opreme i materijala;
- 3) čišćenje i dezinfekcija i
- 4) priprema izvještaja Opštinskom timu;
- 5) i drugih stručnih poslova u sprovođenju biosigurnosnih mjera.

3.10 Oprema opštinskih timova

Opštinski timovi moraju biti snabdjeveni sljedećom opremom:

- 1) sredstva za komunikaciju (telefoni - fiksni, mobilni, kompjuteri, faks, internet, radio veza);
- 2) kancelarijska oprema (štampač, fotokopir);
- 3) kompjuterski sistem za identifikaciju stada i lokaciju životinja, a ukoliko nije moguće štampane verzije;
- 4) mape razmjera 1:50.000 za ugrožena područja i 1:10.000 za zaražena područja;
- 5) redovno ažuriran spisak organizacija i drugih lica koje mogu biti ugrožene afričkom kugom svinja a koje je potrebno obavjestiti o postojanju bolesti;
- 6) dovoljan broj prevoznih sredstava.

Lista organizacija koje se obavještavaju o postojanju bolesti:

- 1) organi lokalne samouprave;
- 2) područna jedinica uprave policije;
- 3) područna jedinica granične službe i uprave carina;
- 4) ostale službe koje vrše određene aktivnosti na zaraženim gazdinstvima ili zaraženom ili ugroženom području;
- 5) stočne pijace, sabirni centri i trgovci životinjama;
- 6) veterinarske ambulante;
- 7) prevoznici životinja i proizvoda životinjskog porijekla;
- 8) pravna i fizička lica koji se bave proizvodnjom i prometom svinja;
- 9) pravna i fizička lica koja vrše promet i proizvodnju hrane za životinje;
- 10) lovačke organizacije;
- 11) objekti za klanje i objekti za preradu i proizvodnju proizvoda od mesa;
- 12) udruženja poljoprivrednih proizvođača; i
- 13) pravna lica koja vrše poslove dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija.

Službeni veterinari koji vrše poslove zdravstvene zaštite na zaraženom i ugroženom području moraju posjedovati mobilne telefone (mreža sa najvećim stepenom pokrivenosti za to područje) za komunikaciju sa Operativnim štabom.

Nakon službene potvrde bolesti potrebno je Opštinskom timu obezbijediti i dostaviti potrebnu opremu i potrošni materijal radi suzbijanja i iskorjenjivanja afričke kuge svinja.

Oprema i potrošni materijal obuhvata;

- 1) zaštitna odijela za jednokratnu upotrebu i opremu za lica koja vrše terenski rad (gumene i rukavice od lateksa, zaštitne maske i naočare, gumene čizme, PVC vreće otporne na autoklaviranje za pakovanje zaštitne odbačene odjeće i opreme za dezinfekciju i čuvanje čizama);
- 2) opremu za fiksiranje svinja (omče za hvatanje sajle);
- 3) farmaceutska sredstva za omamljivanje svinja, špricevi, igle;
- 4) opremu za uzimanje uzoraka za dijagnostičko ispitivanje i vršenje obdukcije (odgovarajuće kontejnere za tečni materijal i organe, materijal za pakovanje, vakumtajnere i epruvete za uzorkovanje krvi, špriceve i igle za uzorkovanje krvi i opremu za transport uzoraka);
- 5) opremu za usmrćivanje/eutanaziju životinja (pištolj sa penetrirajućim klinom, opremu za presijecanje kičmene moždine, prenosni električni uređaj, špriceve, igle);
- 6) opremu za čišćenje i dezinfekciju (četke, lopate, kofe, leđne prskalice (ručne i na motorni pogon, uređaje za pranje pod pritiskom,);
- 7) odgovarajuću količinu dezinfekcionih sredstava koja provjereno djeluju na virus afričke kuge svinja;
- 8) odgovarajuću opremu i sredstva za obilježavanje zaraženog i ugroženog područja i
- 9) kancelarijski materijal, knjige potrebnih obrazaca i zapisnike;
- 10) fotoaparati i video kameru otporne na dezinfekciono sredstvo, baterijske lampe i dr.

Opštinski timovi prethodno obezbjeđuju, organizuju upotrebu ljudskih i materijalnih resursa na lokalnom nivou za hitno angažovanje za kopanje jama za uništavanje zaraženih uginulih i usmrćenih svinja, mehanizacije,

teretnih i motornih vozila (kamiona, cistijerni za vodu i dr), agregate za obezbjeđivanje struje, pumpi za vodu, uređaja za pranje pod pritiskom, dezinfekciju i druge potrebne opreme.

U cilju obezbjeđivanja visokog nivoa biosigurnosnih mjera potrebno je obezbijediti odvojene sanitarne prostorije (tuševe, kabine za presvlačenje) za lica koja dolaze sa gazdinstava i objekata za koje se pretpostavlja da nijesu zaražena i posebno odvojene prostorije za kontaminirana lica koja su bila na sumnjivim ili zaraženim gazdinstvima odnosno objektima. Oprema koja se koristi u „čistom“ dijelu prostorija, dekontaminiraće se u prostorijama odvojenim od onih koje se koriste za dekontaminaciju opreme iz prostora za koji se sumnja ili zna da je zaražena.

3.11 Ekspertska grupa

U cilju pružanja stručne pomoći Operativnom štabu i Opštinskim timovima Ministarstvo i Uprava obrazuju Ekspertsku grupu sa stalnim članovima, a u slučaju potrebe sastav ekspertske grupe se može mijenjati. Članovi ekspertske grupe su doktori veterinarske medicine i lica sa odgovarajućim stručnim znanjima i iskustvima u oblasti bolesti svinja, dijagnostike, suzbijanja i iskorjenjivanja afričke kuge svinja (spec. epizootologije, patologije, virusologije, mikrobiologije, lovstva). Članovi ekspertske grupe dužni su biti dostupni i pripravnici u slučaju pojave afričke kuge svinja.

3.12 Obaveze i odgovornosti Ekspertske grupe

U slučaju kada u zemlji nema pojave bolesti, dužnosti i obaveze Ekspertske grupe su pružanje stručne pomoći:

- 1) veterinarskoj službi u planiranju aktivnosti i mjera u slučaju iznenadne pojave afričke kuge svinja;
- 2) u izradi stručnih uputstava i instrukcija nadležnim organima, Operativnom štabu u vezi sa preduzimanjem mjera na suzbijanju i iskorjenjivanju afričke kuge svinja;
- 3) za unapređenje kriznog plana i/ili izmjenu kriznog plana;
- 4) pri izradi plana obuke za veterinarsko osoblje iz oblasti kliničke patologije, epizootologije i kontrole i suzbijanja afričke kuge svinja, obavještanja javnosti, kontrolu sprovođenja mjera;
- 5) za razvoj modela za sakupljanje i analizu epizootičkih podataka;
- 6) za razvoj modela pri donošenju odluka na osnovu naučnih saznanja, propisanih zahtjeva i preporučenih međunarodnih standarda;
- 7) pri izradi plana za sprovođenje vježbi simulacije suzbijanja afričke kuge svinja.
- 8) pri sprovođenju obuke veterinarskog osoblja u oblasti ranog kliničkog otkrivanja i prepoznavanja simptoma afričke kuge svinja uključujući i diferencijalno dijagnostičke prepoznavanje sličnih bolesti, epizootologije i patologije afričke kuge svinja;
- 9) pri organizovanju medijsko informativne kampanje o značaju afričke kuge svinja.

U slučaju pojave sumnje na afričku kugu svinja, Ministarstvo odnosno Uprava obavještava Ekspertsku grupu koja odmah počinje sa radom.

Ekspertska grupa mora da ima dostupne podatke i omogućen pristup svim neophodnim informacijama bitnim za izradu prve procjene epizootičke situacije kako bi izdala stručno uputstvo, primjereno situaciji; za uzimanje uzoraka i sprovođenje potrebnih laboratorijskih ispitivanja za brzo postavljanje dijagnoze ili isključivanja afričke kuge svinja. Ekspertska grupa je dužna da pri svakoj pojavi sumnje na afričku kugu svinja izlazi na potencijalno zaraženo gazdinstvo i na terenu vrši procjenu situacije.

U slučaju potvrđivanja afričke kuge svinja Ekspertska grupa je dužna da:

- izvrši procjenu kliničke slike oboljelih životinja na gazdinstvu;
- analizira podatke i sve činjenice od značaja dobijene epizootičkim ispitivanjem u cilju utvrđivanja porijekla zaraze, datuma pojave bolesti i mogućeg širenja bolesti;
- izvrši procjenu gazdinstava, objekata ili lokacija koje su pod najvećim rizikom od direktnog ili indirektnog kontakta sa virusom afričke kuge svinja i identifikuje moguće puteve prenošenja virusa afričke kuge svinja procjenjuje;
- pruža savjetodavnu i stručnu pomoć starješini nadležnog organa i Operativnom štabu pri izradi plana nadzora epizootije, programa serološkog nadzora i druge mjera za suzbijanje afričke kuge svinja;
- sprovodi kontinuirana epizootička ispitivanja;
- priprema epizootički izvještaj upotpunjen podacima o meteorološkim, geografskim i ostalim raspoloživim podacima;
- analizira podatke sa terena u kontinuitetu i vrši procjene u odnosu na definisane mjere nadzora, postignute rezultate i ishoda pojedinih odluka na tok i širenje afričke kuge svinja tokom trajanja epizootije;
- vrši procjenu i određuje vrijeme za pooštavanje pojedinih mjera (intenzitet, prostor) tokom trajanja epizootije i o tome obavještava Operativni štab;
- predlaže najprikladniji način usmrćivanja životinja, uništavanja leševa ubijenih i usmrćenih svinja i dekontaminacije gazdinstava i objekata, uzimajući u obzir ekološki uticaj i rizik po zdravlje ljudi.

Ekspertska grupa na osnovu sprovedenog epizootičkog ispitivanja od strane službenog veterinara, sastavlja epizootički izvještaj o prvim slučajevima bolesti koji sadrži najmanje sljedeće:

- 1) opšte stanje na gazdinstvima svinja;
- 2) broj svinja i ostalih vrsta životinja na gazdinstvima;
- 3) način/tehnologiju uzgoja;
- 4) pojedinačne kategorije svinja na gazdinstvima;
- 5) broj svinja koje pokazuju kliničke simptome bolesti;
- 6) starost svinja, porijeklo svinja;
- 7) datum uočavanja prvih kliničkih znakova bolesti;
- 8) lokaciju gazdinstava, veličinu i povezanost sa ostalim gazdinstvima na kojima se nalaze svinje, opisom puteva, prirodnih barijera, drugim objektima u okruženju, pijacama, klanicama;
- 9) kretanje i promet svinja, hrane, lica i potencijalno kontaminiranog materijala sa zaraženih gazdinstava i objekata ili ka zaraženim objektima i gazdinstvima.

3.13 Oprema Ekspertske grupe

- 1) zaštitna odijela za jednokratnu upotrebu i opremu za lica koja vrše terenski rad (gumene i rukavice od lateksa, zaštitne maske i naočare, gumene čizme, PVC vreće otporne na autoklaviranje za pakovanje zaštitne odbačene odjeće i opreme za dezinfekciju i čuvanje čizama);
- 2) oprema za fiksiranje svinja (omče za hvatanje-sajle);
- 3) farmaceutska sredstva za omamljivanje svinja, špricevi, igle;
- 4) oprema za uzimanje uzoraka za dijagnostičko ispitivanje i vršenje obdukcije (odgovarajući kontejneri za tečni materijal i organe, materijal za pakovanje vakumtajnere i epruvete za uzorkovanje krvi, špricevi i igle za uzorkovanje krvi i oprema za transport uzoraka);
- 5) oprema za usmrćivanje/eutanaziju životinja (pištolj sa penetrirajućim klinom, oprema za presjecanje kičmene moždine, prenosni električni uređaj, špriceve, igle);
- 6) oprema za čišćenje i dezinfekciju (četke, lopate, kofe, leđne prskalice (ručne i na motorni pogon, uređaje za pranje pod pritiskom,);
- 7) odgovarajuća količina dezinfekcionih sredstava koja provjereno djeluju na virus afričke kuge svinja;
- 8) odgovarajuća oprema i sredstva za obilježavanje zaraženog i ugroženog područja i
- 9) kancelarijski materijal, knjige potrebnih obrazaca i zapisnike.

3.14. Lica i oprema za sprovođenje mjera suzbijanja i iskorjenjivanja afričke kuge svinja

Angažovana lica

Za izvršavanje poslova za sprovođenje mjera suzbijanja i iskorjenjivanja afričke kuge svinja angažuju se: nadležni službeni veterinar, osoblje registrovanih veterinarskih ambulanti u mjestu izbivanja afričke kuge svinja ili sa područja susjednih opština, zaposleno osoblje Specijalističke veterinarske laboratorije i druga pravna lica za obavljanje veterinarske djelatnosti i administrativno veterinarsko i drugo osoblje.

U slučaju potrebe Ministarstvo može da naredi sprovođenje veterinarsko sanitarnih mjera i veterinarima iz veterinarskih organizacija iz drugih opština, drugim pravnim licima za obavljanje veterinarske ili poljoprivredne djelatnosti i njihovo angažovanje u zaraženom i ugroženom području.

U cilju efikasnijeg i stručnijeg sprovođenja mjera iz Kriznog plana organizuju se specijalizovane ekipe za:

- 1) popis životinja (službeni veterinar, veterinar i veterinarski tehničar/i);
- 2) uzorkovanje krvi (službeni veterinar, veterinar i veterinarski tehničar/i);
- 3) usmrćivanje/Eutanaziju (službeni veterinar, veterinar i veterinarski tehničari);
- 4) dezinfekcija (veterinar, veterinarski tehničar/i i drugo osoblje osposobljeno za obavljanje poslova (dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija).

Lista angažovanih i uključenih lica, u sprovođenju Kriznog plana data je u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog plana.

4. SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE KRIZNOG PLANA

Sredstva za sprovođenje Kriznog plana obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore - budžetske rezerve.

Sredstvima iz stava 1 ove tačke finansira se nabavka neophodnog dijagnostičkog materijala (reagensi, prajmeri) potrebnog za dijagnostička ispitivanja i blagovremeno otkrivanje virusa afričke kuge svinja u prirodi među populacijom domaćih i divljih svinja, naknada štete za usmrćene i zaklane svinje prilikom sprovođenja mjera vlasnicima svinja i drugi troškovi za:

- nabavku opreme za zaštitu angažovanih lica;
- nabavku potrošnog materijala;
- opremanje Operativnog štaba i opštinskih timova za zaštitu i spašavanje;
- opremu i sredstva za usmrćivanje životinja;
- opremu i vozila za sakupljanje leševa usmrćenih i uginulih životinja;
- opremu i sredstva za neškodljivo uklanjanje leševa;

- sredstva i opremu za čišćenje i dezinfekciju zaraženih gazdinstava, objekata, opreme i vozila i drugih kontaminiranih predmeta;
- veterinarske lijekove i dijagnostička sredstva za zdravstvenu zaštitu životinja;
- naknadu štete držaocima za uginule ili usmrćene svinje i oštećene ili uništene predmete prilikom izvršenja naređenih mjera;
- izradu informativno-edukativnog materijala;
- obuku angažovanih lica;
- rad eksperata i/ili grupa za nadzor i kontrolu sprovođenja mjera iz državnih organa ili drugih institucija;
- naknadu za angažovanje pravnih i fizičkih lica koja učestvuju sprovođenje određenih mjera i aktivnosti;
- naknadu za rad zaposlenih iz državnih organa ili drugih institucija za vanredno radno angažovanje i povećan obim poslova.

5. OPREMA

Sva oprema navedena u Kriznom planu mora se redovno obnavljati, održavati u ispravnom stanju, biti uvijek dostupna i racionalno se koristiti. Oprema se mora čuvati u odgovarajućim uslovima i prostorijama. O utrošenoj opremi mora se voditi precizna evidencija. Operativni štab, Opštinski timovi i Specijalistička veterinarska laboratorija su odgovorni za čuvanje i održavanje opreme, korišćenje, potrošnju, nabavku i dr., u zavisnosti od mjesta gdje je oprema smještena.

Uprava dodatno obezbjeđuje opremu kupovinom, ugovorom o zakupu ili iznajmljivanju ili ugovorom o angažovanju pravnih i fizičkih lica za određene robe i usluge za potrebe realizacije Kriznog plana (mašine za dezinfekciju većih razmjera, opremu i mašine za kopanje, prevoz leševa).

6. INFORMISANJE JAVNOSTI

Ministarstvo obavještava javnost o sprovođenju mjera za suzbijanje pojave i iskorjenjivanja afričke kuge svinja putem elektronskih ili štampanih medija.

Ovaj plan objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 08-312/24-331
Podgorica, 24. januara 2024. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

TABLE ZA OZNAČAVANJE: ŽARIŠTA ZARAZE, UGROŽENOG I ZARAŽENOG PODRUČJA I
DEZINFEKCIONOG PUNKTA

CRNA GORA

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE

ŽARIŠTE ZARAZE
zabranjen pristup!

CRNA GORA

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE

ZARAŽENO PODRUČJE!

CRNA GORA

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE

UGROŽENO PODRUČJE!

STOP!

obavezna dezinfekcija

vozila

Dio 2

TRAKE ZA OZNAČAVANJE ŽARIŠTA ZARAZE

ŽARIŠTE ZARAZE!

ZABRANJEN PRISTUP!

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove

UPUTSTVO ZA IZRADU DEZINFEKCIONIH BARIJERA

POŠTOVANI GRAĐANI!

U cilju zaštite zdravlja vaših životinja i zaštite vaše imovine molimo vas da na ulazima u vaša dvorišta i vaše objekte u kojima držite svinje obavezno postavite dezinfekcione barijere radi dezinfekcije vozila, ruku i obuće ljudi. Takođe vas molimo da posjete vašim domaćinstvima, od strane posjetioca i susjeda, svedete na minimalnu moguću mjeru i zahtjevate obaveznu dezinfekciju ruku, obuće i vozila. Na ovaj način ćete zaštititi vaše životinje od izbijanja afričke kuge svinja.

Za izradu dezinfekcionih barijera možete koristiti sljedeću opremu i sredstva:

- 1) na ulazu u dvorište postaviti sloj slame u debljini od 15 centimetara ili komad sunđera. Ako je moguće, dezinfekciona barijera treba djelimično da bude ukopana u zemlju dubine oko 15 cm. Veličina dezinfekcione barijere odnosno gazišta treba da bude takva da točkovi vozila mogu da naprave pun krug preko gazišta i budu dezinfikovani u cjelosti (za putničko vozilo najmanje 2 metra puta 1 metar, a za poljoprivredna motorna i druga vozila veličinu odrediti u zavisnosti od veličine vozila i obima najvećih točkova)
- 2) za dezinfekciju vozila treba koristiti kaustičnu sodu (natrijum hidroksid-živa soda) u rastvoru od 2%. Rastvor se pravi na sljedeći način: na 9,8 litara obične vode dodati 200 grama kaustične sode. Nakon otapanja sode rastvor prelići preko sloja slame ili sunđera koji je postavljen na mjestu dezinfekcione barijere. Svakodnevno vršite dopunu tečnosti u dezinfekcionoj barijeri dodavanjem novih količina rastvorene sode. Prilikom rada obavezno koristiti zaštitne naočare i gumene rukavice radi zaštite ruku od korozivnog djelovanja kaustične sode (mogu se koristiti zaštitne rukavice i naočare namjenjene za zaštitu prilikom rukovanja sa herbicidima i sredstvima za zaštite bilja)
- 3) na ulazu u dvorište, kada je temperatura iznad nule, postavite posudu sa rastvorom nekog od komercijalnih dezinficijenaca koje možete kupiti u veterinarskoj ili humanoj apoteci. Kada je temperatura ispod nule posudu unijeti u zatvoren prostor, ali obavezno zahtjevati od posjetioca da ruke dezinfikuju ovim rastvorom tako što će te ih posipati na ulazu u vaše dvorište. Umjesto limunske kiseline može se koristiti i neki od gotovih komercijalnih preparata za dezinfekciju ruku koje možete nabaviti u veterinarskim ambulancama ili nekoj od apoteka.

LISTA UČESNIKA U SPROVOĐENJU KRIZNOG PLANA

1. MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Rimski trg
e.mail: kabinet@mpsv.gov.me
81000 Podgorica
Tel: 020/482-109

2. UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE

Serdara Jola Piletića br.26
81000 Podgorica
Tel: 020/201-945
Fax:020/201-946
e.mail: upravazabezbjednosthrane@ubh.gov.me

3. SPECIJALISTIČKA VETERINARSKA LABORATORIJA

Ul »Džordža Vašingtona« bb
Podgorica 81000
Tel.020/269-403, 020/269-405
Direktor: Marko Nikolić
mobilni: 068/804-860
e-mail:marco.nikolic.mne@gmail.com

4. ADRESA EU REFERENTNE LABORATORIJE ZA AFRIČKU KUGU SVINJA

Animal health research centre CISA-INIA,
Ctra Algete el Casar s/n. CP: 28130, Valdeolmos,
Madrid, SPAIN
Tel: +34916202300
Fax: +34916202247

5. VETERINARSKA INSPEKCIJA PODGORICA, DANILOVGRAD, KOLAŠIN I CETINJE

Vet. Inspektor Dragana Grbić Sekulović
Mobilni: 067/637-275 ;068/872-772
e-mail: dragana.sekulovic@ubh.gov.me
Vet. Inspektor Bošković Marijana
Mobilni: 068/872-887
e-mail: dymboskovic@gmail.com

VETERINARSKA INSPEKCIJA NIKŠIĆ, PLUŽINE I ŠAVNIK

Vet. Inspektor Sudžum Slavica
Mobilni: 069/645-556
e-mail: zokaslavica@gmail.com

VETERINARSKA INSPEKCIJA BIJELO POLJE I MOJKOVAC

Vet. Inspektor Saša Đurović
Mobilni: 067/221-141
e-mail: dobrakovo@t-com.me
sasadjurovic0304@t-com.me
Vet. Inspektor Marinko Tvrdišić
Mobilni: 068037798
e-mail: marinko.tvrdisic@ubh.gov.me

VETERINARSKA INSPEKCIJA ROŽAJE, ANDRIJEVICA I PETNJICA

Vet. Inspektor Ćazim Nurković
Mobilni: 067/221-135
e-mail: cazim.nurkovic@ubh.gov.me
Vet. Inspektor Mersudin Mujević
Mobilni: 067/506-774; 068/872-765
e-mail: mersudin.mujevic@ubh.gov.me

VETERINARSKA INSPEKCIJA BERANE, PLAV I GUSINJE

Vet. Inspektor Dragana Pešić
Mobilni: 067/239-918
e-mail: dragana.vet@t-com.me

VETERINARSKA INSPEKCIJA PLJEVLJA I ŽABLJAK

Vet. Inspektor Sudžum Slavica
Mobilni: 069/645-556
e-mail: zokaslavica@gmail.com

VETERINARSKA INSPEKCIJA BAR

Vet. Inspektor Milan Kragulj
Mobilni: 067/239-920; 068/872-774
e-mail: milan.kragulj@ubh.gov.me
Vet. Inspektor Ružica Mirković
Mobilni: 067/239-916
e-mail: ruzica.mirkovic@ubh.gov.me

VETERINARSKA INSPEKCIJA ULCINJ

Vet. Inspektor Ćedo Ziramov
Mobilni: 068 872 811
e-mail: cedo_ul@hotmail.com
Vet. Inspektor Fuad Lamežević
Mobilni: 069380120
e-mail: fuad.lamezevic@ubh.gov.me

VETERINARSKA INSPEKCIJA HERCEG NOVI I BUDVA

Vet. Inspektor Zoran Zdravković
Mobilni: 067/524-787; 068/872-824
e-mail: zoran.zdravkovic@ubh.gov.me

VETERINARSKA INSPEKCIJA TIVAT I KOTOR

Vet. Inspektor Milovan Mikić
Mobilni: 067/239-917
e-mail: micovet@t-com.me

OPSTINA	SPISAK VETERINARSKIH AMBULANTI	DIREKTOR	KONTAKT TELEFON
PODGORICA	VA Ibričevina	Husag Gabor	069/308-761 020-645-300
PODGORICA	VA Montvet	Nebojša Ščekić Predrag Stojović	069-014-726 069-053-397 020-625-713
PODGORICA	VA Animavet	Husein Ljumić Branko Živković	020-641-651 069-311-799 069-015-745
PODGORICA	VA Royalvet	Marija Georgijeva	069-280-728
PODGORICA	VA MedicusVet	Marko Četković	069-361-897
DANILOVGRAD	VA Primavet	Milivoje Šaletić	020-813-133 069-017-877 067-813-121
DANILOVGRAD	AMV Provita	Radojko Milovanović	067-813-121
NIKŠIĆ	VA Nikšić	Mikić Petko	040-231-796 069-341-330
NIKŠIĆ	VA Gorašević	Nebojša Gorašević	068-023-836
PLJEVLJA	VA Savić	Ranko Savić	052-311-336 069-340-797
BIJELO POLJE	VA Bijelo Polje	Darko Cvijović	050-433-550 067-226-826
BIJELO POLJE	VA Vet Sanus	Kerim Zejnilović	050-482-390 067-272-217
BIJELO POLJE	VA Grandov	Aleksandar Grandov Davor Korunik	050-432-602 069-551-094 069-282-321
ANDRIJEVICA	VA Berane	Saša Cimbalević	067/505-579
BERANE	VA Ralević	Ratko Ralević	051-234-796 069-259-733
BERANE	VA Berane	Saša Cimbalević	051-233-172 069-505-579 067-813-434
MOJKOVAC	VA dr Vaso Đurović	Brano Simić	050-472-780 069-299-329 069-440-897

PLAV	VA Plav	Sead Jasavić	051-251-044 068-607-121
BAR	VA Bar	Medojević Goran	030-341-342 067-361-509
ULCINJ	VA Veterinar Beni	Arben Hajdari	069-926-345
ULCINJ	VA Veterinaria	Murtović Dželal	030-411-131 069-033-638
ULCINJ	VA Veterinum	Ravja Xhemal	030-412-763 030-401-412 069-031-537
ULCINJ	VA Veterinar- Toplica	Toplica Stojilković	069-146-404
HERCEG NOVI	VA Vetmedic	Boško Medić	069-041-097
HERCEG NOVI	VA Nova Vet	Božo Perišić	067-611-391
TIVAT	VA Vet-Med	Toni Garbin	032-684-412 069-044-422
TIVAT	VA Adriavet	Jelena Bogović	069-745-363
ŽABLJAK	VA Žabljak	Terzić Vladimir	052-361-266 067-539-448
BUDVA	VA Vet Medica	Suzana Radonjić-Daskalovski	069-443-598
KOLAŠIN	VA dr Saša Drljević	Saša Drljević	068-168-149
KOTOR	VA Petričević	Marko Petričević	067-041-141
KOTOR	VA Kotorska	Truš Nikola	032-331-682 067-644-824
KOTOR	VA VetPort	Relja Četković	069-250-781
ROŽAJE	VA Vetprom	Denis Pepić	067-552-567
ROŽAJE	VA Rožaje	Pepić Šemso	067-410-811